

ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU DAVOR ŠKRLEC

Zeleni LIST

BROJ 33/ STUDENI 2017.

U ovom broju:

Države članice prihvatile prijedlog Komisije za odobrenje glifosata na još pet godina

Konferencija "SmartGrid - pametna mreža iz perspektive regionalne suradnje"

Prioriteti i očekivanja s COP23 održanog u Bonnu

Komisija poduzima mjere za jačanje globalnog vodstva EU-a u području čistih vozila

Morski otpad - trenutno stanje u Hrvatskoj

Vijesti iz Europskog parlamenta

SADRŽAJ:

3 Uvodna riječ

4 Konferencija "SmartGrid - pametna mreža iz perspektive regionalne suradnje"

6 Europska građanska inicijativa (ECI): "Zabranite glifosat i zaštitite ljude i okoliš od toksičnih pesticida"

9 Države članice prihvatile prijedlog Komisije za odobrenje glifosata na još pet godina

10 Povećanje cilja energetske učinkovitosti EU-a na 40% pomoći će smanjiti račune i boriti se protiv energetskog siromaštva

11 Obvezujući nacionalni ciljevi su prijeko potrebni ukoliko EU želi biti važeći akter u obnovljivim izvorima energije

12 Prioriteti i očekivanja s COP23 održanog u Bonnu

14 Komisija poduzima mjere za jačanje globalnog vodstva EU-a u području čistih vozila

16 Što je (bez)opasna OXO biorazgradiva plastika?

18 Morski otpad - trenutno stanje u Hrvatskoj

24 Vijesti iz Europskog parlamenta

Izdavač

Ured zastupnika u Europskom parlamentu
Davora Škrleca
Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 233 85 67
ISSN 1849-6059

Impressum

Glavni urednik: Davor Škrlec
Izvršna urednica: Tanja Poša

Uredništvo: Matea Klarić, Mislav Mihaljević,
Riki Pahlić, Uroš-Valentino Saraja, Nataša Vistrička

KONTAKTI UREDA

Ured u Bruxellesu:

Parlement européen
Bât. Altiero Spinelli
04E258
60, rue Wiertz / Wiertzstraat 60
B-1047 Bruxelles/Brussel
Tel.: +32(0)2 28 45828
Fax.: +32(0)2 28 49828
e-mail: davor.skrlec@europarl.europa.eu

Ured u Strasbourgu:

Parlement européen
Bât. Louise Weiss
T05115
1, avenue du Président Robert Schuman
CS 91024
F-67070 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0)3 88 1 75828
Fax.: +33(0)3 88 1 79828

Ured u Zagrebu:

Adresa: Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 233 8567
Fax.: +385 (0)1 230 6112
E-mail: office-MEP@davor-skrlec.eu

Ured u Splitu:

Adresa: Ljudevita Posavskog 14, 21000 Split
Mob.: +385 (0)99 384 6272
E-mail: office-SPLIT@davor-skrlec.eu

Ured u Osijeku:

E-mail: office-OSIJEK@davor-skrlec.eu

UVODNA RIJEČ

Drage čitateljice i čitatelji,

u u novom broju Zelenog lista donosimo pregled najvažnijih tema i događanja koji su obilježili protekli mjesec u radu Europskog parlamenta, s naglaskom na mojim aktivnostima i Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a. Krajem studenog u Europskom parlamentu u Bruxellesu organizirao sam konferenciju "SmartGrid - pametna mreža iz perspektive regionalne suradnje" u suradnji sa slovenskim zastupnikom Franc Bogovičem. Predstavljena su dva projekta financirana od strane Instrumenta za povezivanje Europe, a to su "NEXT-E" i "SINCRO.GRID", te različiti znanstveno-istraživački projekti iz područja pametnih mreža financirani od strane nacionalnih fondova i Obzora 2020. godine. Studeni donosi i jednu ne tako sretnu vijest. Države članice su na žalbenom odboru ipak prihvatile prijedlog Europske komisije i glasovale za obnovu dozvole korištenja glifosata

u Europskoj uniji na još pet godina. Ovaj potez ne ide u korist građana Europske unije koji su protekle dvije godine žestoko zagovarali njegovo ukidanje. U kampanji koju su Zeleni/ESS provodili protekle dvije godine uspjeli smo utjecati na izmjenu prvotnog prijedloga Komisije da se iz 15 godina dozvola za glifosat na kraju odobri na pet godina. Mi ćemo i dalje nastaviti svoju borbu protiv korištenja opasnih pesticida u korist zdravlja naših građana, životinja i okoliša kako bismo uspješno napravili tranziciju prema održivom poljoprivrednom modelu u EU.

Vaš zastupnik u Europskom parlamentu,

Davor Škrlec

REGIONALNA SURADNJA NA PODRUČJU PAMETNIH MREŽA

Konferencija "SmartGrid - pametna mreža iz perspektive regionalne suradnje"

Ured zastupnika Davora Škrleca u suradnji sa slovenskim zastupnikom Francom Bogovičem organizirao je u utorak 28. studenog konferenciju u svrhu predstavljanja projekta, u Europskom parlamentu u Bruxellesu. Uz niz stručnjaka i znanstvenika koji rade na projektu "pametnih mreža", pozvani su i predstavnici medija s portala Croenergo.eu i energo-IVA press.

U svibnju tekuće godine u Bruxellesu je službeno odobreno sufinanciranje 51% programa potpore financiranja infrastrukturnih projekata sredstvima CEF-a (Connecting Europe Facility). Potpisana je darovnica za PCI (Project of Common Interest) - projekt SINCRO.GRID, između slovenskog operatora prijenosnog sustava, ELES-a, kao koordinatora

projekta i INEA-e (INNOVATION AND NETWORKS EXECUTIVE AGENCY). Vrijednost ugovora o darovnici iznosi 40,489 milijuna €, a cjelokupna HOPS-ova investicija u projekt je vrijedna 26,633 milijuna €, dok je rok za implementaciju projekta studeni 2021. godine. Cilj projekta je rješavanje izazova u vođenju elektroenergetskog sustava i otklanjanje zagušenja u elektro-

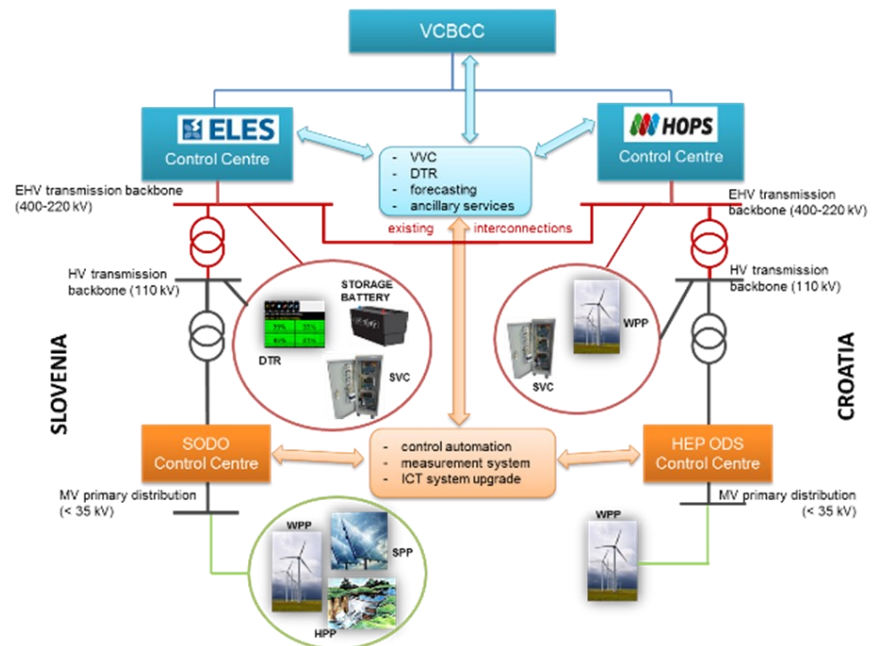
energetskoj mreži. Očekivani učinci projekta su u pogledu smanjenja ovisnosti o uvozu energenata, smanjenja utjecaja fosilnih goriva na okoliš, povećanja prijenosnih prekograničnih kapaciteta te razvoj novih tehnologija i gospodarstva u cjelini. Slovenski i hrvatski operatori prijenosnog i distribucijskog sustava ELES i HOPS, te SODO i HEP ODS, u srpnju su u

Opatiji potpisali ugovor o međusobnim odnosima - „Internal Cooperation Agreement“, koji je baziran na organizaciji rada i upravljanja projektom.

SINCRO.GRID je ocijenjen kao najinovativniji projekt od strane Europske komisije, koja ga je i prepoznala kao izvrstan, a zajednički rad operatora sustava kao valjan primjer prekogranične suradnje i važan korak prema stabilnijem elektroenergetskom sustavu Europske unije.

Na konferenciji je uz projekt „SINCRO.GRID“ predstavljen i „NEXT-E“, projekt HEP-a iz Hrvatske i Petrola iz Slovenije, koji služi za financiranje izgradnje regionalnih mreža i stanica za punjenje električnih i hibridnih automobila. Također, predstavljeni su i različiti znanstveno-istraživački projekti iz područja pametnih mreža financirani od strane nacionalnih fondova i Obzora 2020, od strane Fakulteta elektrotehnike i računarstva u Zagrebu i Jožef Štefan Instituta (Odjel komunikacijskih sustava i Laboratorij otvorenih sistema i mreža) iz Slovenije. Na konferenciji su prisustvovali i predstavnici Izvršne agencije za inovacije i mreže (INEA), Glavne uprave za energetiku (DG ENER), Glavne uprave za mobilnost i promet (DG MOVE), kojima su izloženi izazovi u provedbi projekata te se povela rasprava o mogućim rješenjima, ali i preprekama na koje bi nositelji projekta mogli naići pri implementaciji projekta.

Kao u svakom znanstveno-istraživačkom projektu, količina

Izvor: www.sincrogrid.eu // www.hops.hr

sredstava koja stoji na raspolaganju uvijek može biti ograničavajući faktor, no do faze realizacije još ima vremena pa je moguće iznaći još kvalitetnija i efikasnija rješenja te povlačenje dodatnih sredstava za područje znanosti i istraživanja, pogotovo iz Kohezijskih i Strukturnih EU fondova, koji takve projekte podupiru. Konferenciju je otvorio domaćin, zastupnik u Europskom parlamentu Zele-
nih/ESS-a (Europskog slobod-

nog saveza) Davor Škrlec, a uvodni govornici su bili: Kriš-
jānis Karinš, kordinator Odbora
Europskog parlamenta za indu-
striju, istraživanje i energetiku
(ITRE), Claud Turmes, također
kordinator ITRE iz redova Zele-
nih/ESS-a EP-a i zastupnik u Eu-
ropsom parlamentu Jerzy Bu-
zek, član ITRE.

Autor: Iva Slavica Ilić

OPASNI PESTICIDI

Europska građanska inicijativa (ECI): “Zabranite glifosat i zaštitite ljude i okoliš od toksičnih pesticida”

Europska građanska inicijativa (ECI) koja je prikupila milijun potpisa građana Europske unije poziva Europsku komisiju da državama članicama predloži zabranu glifosata, provede reformu postupka odobravanja pesticida i da na razini EU-a utvrdi obvezne ciljeve smanjenja upotrebe pesticida. Organizatori ECI-ja predstavili su svoju inicijativu na javnom saslušanju 20. studenog u Europskom parlamentu pred zastupnicima Odbora za okoliš, peticije, industriju i poljoprivredu. U raspravi je u ime Komisije sudjelovao povjerenik za zdravlje i sigurnost hrane Vytenis Andriukaitis.

Javno saslušanje u Europskom parlamentu s organizatorima Europske građanske inicijative (ECI) otvorila je predsjednica Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Adina-Ioana Vălean: “Ova konferencija ima za cilj pružiti organizatorima ECI-ja platformu za predstavljanje svoje inicijative i sudjelova-

nje u konstruktivnoj raspravi sa zastupnicima. Europski parlament bio je vrlo aktivan po pitanju glifosata, 24. listopada odbio je provedbeni akt predložen od strane Europske komisije i želi postupno ukidanje glifosata do prosinca 2022. godine.” U ime Građanskog odbora ECI-ja prisutnima se obratila Mika Leandro:

“Moramo zabraniti glifosat i zaštititi ljude i okoliš od toksičnih pesticida. Zabrana do 2022. godine pokazuje koliko je ozbiljno Europski parlament uzeo u obzir zabrinutost građana. Potrebno je primijeniti načelo predostrožnosti bez ikakve obnove dozvole korištenja glifosata i uvesti obvezujuću cilj smanjenja korištenja pes-

ticida na razini Europske unije.”

Zahtjevi Europske građanske inicijative:

1. Zabraniti glifosat

Ovo je prvi cilj. Postoji široki znanstveni konsenzus da je glifosat toksičan, čak i unutar agencija EU-a. Ovo bi trebalo biti dovoljno da se bude na oprezu s njegovim daljnjim korištenjem. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) utvrdila je kako je glifosat vjerojatno kancerogen za ljude. Možemo ga pronaći doslovce svugdje, uključujući i glavne prehrambene namirnice (kruh, dječja hrana, itd.). Većina Europljana koji naprave ispitivanja urina na glifosat imat će pozitivne nalaze. Agencije EU-a također priznaju da je loš za okoliš.

2. Reforma postupka odobravanja pesticida

Glifosat je simbol svih nepravilnosti koje postoje u našim regulacijskim postupcima. Moramo osigurati da procjena bude objektivna, transparentna i neovisna kako to zahtijeva zakon EU-a.

3. Uspostava obvezujućih ciljeva za smanjenje korištenja pesticida u državama članicama EU-a

Postoji održiva direktiva o korištenju pesticida prema kojoj bi trebali koristiti pesticide samo kada nema druge opcije. Nažalost, države članice nisu u dovoljnoj mjeri implementirale direktivu, dok Komisija još mora procijeniti njezin učinak. Moramo ojačati direktivu kroz obvezujuće ciljeve i pružiti podršku poljoprivrednicima. Više od 500 drugih pesticida odobreno je u Europskoj uniji. Kada se ti pesticidi uklone ili koriste u manjoj mjeri, industrija ih brzo zamjenjuje s

drugim kemikalijama (s mogućim ekološkim posljedicama i posljedicama na zdravstveni sustav).

Ovo je prvi put da je ovakva Europska građanska inicijativa (ECI) dobila potporu za manje od pet mjeseci, a to je zaista pravi rekord, djelomično zahvaljujući koalicijama civilnog društva (nevladinih udruga, poljoprivrednih udruga itd.). U središtu ovog ECI-ja bili su sami građani bez kojih inicijativa ne bi bila moguća. Potpisi su prikupljeni posvuda: škole, sela, parkovi, prodavaonice, itd. Uspjeh inicijative pokazuje da građani EU-a žele djelovanje po pitanju glifosata. ECI traži od Europske komisije da ozbiljno shvati zabrinutost građana EU-a koja je legitimna. Javnost je progovorila preko Europskog parlamenta, ECI-ja i anketa pokazujući kako jasna većina želi zabranu glifosata.

Izrada politika EU-a trebala bi predstavljati demokratski proces, ali to nije slučaj. Europska komisija usvojila je u lipnju 2016. tehničku obnovu za upotrebu glifosata u trajanju od 18 mjeseci bez jasne većine. Unatoč našem jasnom uspjehu, Europska komisija nije promijenila svoju poziciju niti namjerava prihvatiti rješenje. Komisija je ima priliku pokazati pravo vodstvo, odnosno, ukinuti dozvolu za glifosat i suprotstaviti se prijetnji, novcu i moći multinacionalnih kompanija. Postoji značajan i suradnički rad na razini EU-a, suradnja s državama članicama i poljoprivrednicima kako bi pronašli alternative i poboljšali poljoprivrednu tranziciju. Nismo daleko od budućnosti bez upotrebe pesticida sve dok održavamo našu poziciju. Neka ova Europska građanska inicijativa protiv glifosata bude

posljednje alarmno zvono koje kaže da su građani najvažniji, a ne interesi agrokemijske industrije.

Promjene u postupcima znanstvene evaluacije EU-a za pesticide

Predstavnica Građanskog odbora Franziska Achterberg, u svom obraćanju istaknula je sljedeće: “Prema EU zakonu o pesticidima, oni koji su odobreni u EU ne bi trebali imati neprihvatljive učinke na okoliš ili štetne učinke na zdravlje ljudi, uključujući zdravlje ranjivijih populacija. Prema ovom kriteriju, to znači da ne bi trebale postojati tvari koje EU u procjeni rizika prepoznaje kao ‘dugoročno rizične’ za ptice, sisavce itd. Međutim, Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) tvrdi da nema dovoljno dokaz o bilo kakvoj povezanosti s rakom, ali njezina procjena zdravstvenog rizika vrlo je manjkava jer se oslanja na studije koje je sponzorirala industrija, a neke od njih je možda napisao i Monsanto. Kada je riječ o neobjavljenim industrijskim studijama, do sada nisu predstavljani svi podatci i uglavnom se oslanjaju na vlastito tumačenje. Za objavljene studije, stručnjaci EU-a napravili su presliku evaluacije u izvješćima u kojima nema naznaka neovisnim procjenama u tim studijama.”

Predstavnik Građanskog odbora Helmut Burtscher, biokemičar i autor knjige o glifosatu, smatra kako je već 2013. godine glifosat treba biti proglašen vjerojatno kancerogenim i zabranjen za daljnju upotrebu. “Da smo to napravili, sada ne bismo bili ovdje. Glifosat predstavlja ozbiljan neuspjeh sustava autorizacije zbog nedostataka transparent-

nosti i razmatranja znanstvenih istraživanja. Tri od četiri istraživanja govore kako postoje oštećenja DNA uzrokovana glifosatom. Prva procjena znanstvenih istraživanja bila je prepuštena proizvođaču koji je zaključio da ove studije nisu relevantne ili pouzdane.” – rekao je Burtscher.

Utjecaj pesticida na ljude i životinje, okoliš i njegov ekosustav

4000 tona aktivnih tvari u okolišu mora se smanjiti. Mi se u velikoj mjeri oslanjamo na pesticide koji su dizajnirani da budu biološki aktivni i da djeluju toksično na žive organizme. Oni neciljano ubijaju vrste s kojima dolaze u kontakt (ptice, sisavce, pčele, ...). Predstavljaju prijatnu i za ljudsko zdravlje pa se ipak i dalje koriste, istaknula je predstavnica Građanskog odbora ECI-ja Angeliki Lysimachou.

“Previše je negativnih utjecaja na okoliš da bismo ih jednostavno zanemarili. Oko 42% vodenih ekosustava je toksično, svjedoci smo 76% smanjenja biomase insekata u posljednjih 27 godina u njemačkim šumama. Intenzivno korištenje pesticida je glavni krivac za to. Pesticidi također imaju negativan utjecaj na poljoprivredu jer uništavaju ekosustav, oprašivače, razgradnju i plodnost tla, stvaraju otpornost na određene pesticide i stvaraju potrebu za korištenjem sve više pesticida.” – rekla je Lysimachou.

Povjerenik za zdravlje i sigurnost hrane Vytenis Andriukaitis čestitao je građanima na korištenju njihovih prava koja su im dodijeljena Lisabonskim ugovorom, na podizanju glasa te iskazivanju osobite zabrinutosti

za određene teme kao što su pesticidi. “Građani mogu doprinijeti boljoj budućnosti u Europi poticanjem šireg međusobnog razumijevanja o osjetljivim pitanjima i mogu značajno doprinijeti boljem definiranju budućih politika. Europska komisija pozdravlja mobilizaciju europskih građana u pogledu teme pesticida u Europskoj uniji. Ova inicijativa ima tri cilja i nije ograničena samo na jednu odluku. Umjesto toga, postavlja pitanja o politikama EU-a o korištenju pesticida i njihovoj procjeni u EU. Pesticidi nikada neće pobijediti na natječaju ljepote i nikada neće biti na vrhu popisa popularnosti. Međutim, oni osiguravaju odgovarajuću količinu hrane. Velika glad u Irskoj mogla se izbjeći da su u to vrijeme bili dostupni pravi fungicidi za zaštitu krumpira. Bolest i danas postoji te zahtijeva redovite zaštitne mjere. Možemo svjedočiti snažnoj želji za pomakom prema zelenijoj i održivoj proizvodnji hrane. Mnoge mjere su već dostupne u okviru Zajedničke poljoprivredne politike: promocija ekološke poljoprivrede, poljoprivredni savjetodavni sustav, agro-ekološke mjere u okviru ruralnog razvoja i mnogih istraži-

vačkih projekata. Moramo najbolje iskoristiti sve dostupne instrumente kako bismo dobili otporniji model proizvodnje hrane. Integrirano upravljanje štetočinama mora biti važna značajka budućeg modela proizvodnje.” – rekao je povjerenik.

Europska komisija nije jedini aktor u regulatornom sustavu koji uređuje odobrenje pesticida: države članice igraju ključnu ulogu u odobrenju, autorizaciji odobrenja i trebale bi se smatrati ravnopravnim partnerima u cjelokupnom postupku donošenja odluka (načelo supsidijarnosti): aktivna tvar se prvo odobrava na razini EU-a, a zatim na razini država članica. Širi cilj ovog ECI-ja trebao bi biti usmjeren i na države članice, s obzirom na to da su nadležnosti jasno podijeljene, istaknuo je povjerenik. “Na kraju, svi želimo isti ishod: sigurnu hranu proizvedenu na etički, održiv način uz minimalne negativne učinke na naš okoliš i zdravlje. To je društvena odgovornost. Dugujemo to sebi samima i budućim generacijama kako bismo zajedno odgovorili na ovaj izazov.” – zaključio je Andriukaitis.

DOZVOLA GLIFOSATU U EUROPSKOJ UNIJI

Države članice prihvatile prijedlog Komisije za odobrenje glifosata na još pet godina

Države članice su na žalbenom odboru 27. studenog ipak prihvatile prijedlog Europske komisije i glasovale za obnovu dozvole korištenja glifosata u Europskoj uniji na još pet godina. Zastupnik Zelenih/ESS-a Davor Škrlec smatra kako ovaj potez ne ide u korist građana Europske unije koji su protekle dvije godine žestoko zagovarali njegovo ukidanje.

Nakon što su države članice krajem listopada odbile prijedlog Europske komisije za obnovu korištenja herbicida glifosata u Europskoj uniji na još 10 godina, Komisija je 9. studenog na sastanku Stalnog odbora za biljke, životinje, hranu i životinjsku hranu u Bruxellesu predložila obnovu na dvostruko kraći period, odnosno, pet godina. Međutim, prilikom glasovanja takav prijedlog također nije uspio dobiti dovoljnu podršku država članica. Četrnaest država članica (Češka, Estonija, Litva, Latvija, Mađarska, Nizozemska, Slovenija, Slovačka, Finska, Ujedinjena Kraljevina, Švedska, Danska, Irska i Španjolska) podržalo je prijedlog Komisije, dok je devet država članica (Belgija, Grčka, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Luksemburg, Malta i Austrija) glasovalo protiv prijedloga za produljenje dozvole za glifosat, a suzdržane su ostale Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska i Bugarska.

Hrvatska je zajedno s Francuskom i Italijom kao i na prošlom sastanku glasovala protiv obnove korištenja glifosata u Europskoj uniji. Nakon dva neuspjela pokušaja da se zadovolji kvalificirana većina od 16 država članica koje čine 65 posto stanovništva

Europske unije, uslijedio je odlazak na Žalbeni odbor 27. studenog na kojem su države članice ipak prihvatile prijedlog Europske komisije i glasovale za obnovu dozvole korištenja glifosata u Europskoj uniji na još pet godina. Zastupnik Zelenih/ESS-a Davor Škrlec smatra kako ovaj potez ne ide u korist građana Europske unije koji su protekle dvije godine žestoko zagovarali njegovo ukidanje.

“Unatoč tome što je Europski parlament u nedavno usvojenoj rezoluciji pozvao na djelomičnu zabranu glifosata u nepoljoprivredne svrhe i postupni prestanak njegova korištenja do 2022. godine, danas su nažalost pojedine države članice redom, Njemačka, Poljska, Rumunjska i Bugarska, promijenile svoje mišlje-

nje i glasovale u korist produljenja dozvole za glifosat, čime se zadovoljila kvalificirana većina. U kampanji koju su Zeleni/ESS u Europskom parlamentu provodili protekle dvije godine uspjeli smo utjecati na izmjenu prvotnog prijedloga Komisije da se iz 15 godina dozvola za glifosat na kraju odobri na pet godina. Države članice trebaju ponovno procijeniti sva odobrenja herbicida koji sadrže glifosat kao aktivnu tvar u skladu s novim uvjetima koji su navedeni u prihvaćenom prijedlogu. Mi ćemo i dalje nastaviti svoju borbu protiv korištenja opasnih pesticida u korist zdravlja naših građana, životinja i okoliša kako bismo uspješno napravili tranziciju prema održivom poljoprivrednom modelu u EU.” – rekao je Škrlec.

ODBOR ZA INDUSTRIJU, ISTRAŽIVANJE I ENERGIJU POZIVA NA POVEĆANJE CILJA

Povećanje cilja energetske učinkovitosti EU-a na 40% pomoći će smanjiti račune i boriti se protiv energetske siromaštva

Odbor za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta (ITRE) 28. studenog glasovao je kako bi do 2030. godine povećao cilj energetske učinkovitosti EU-a na 40% i kako bi on bio obvezujući na nacionalnoj razini.

Odbor je usvojio svoje stajalište o prijedlozima Komisije za ažuriranje Direktive o energetske učinkovitosti s uskom većinom od 33 glasa u korist, 30 glasa protiv i dva glasa suzdržana. Pored povećanja glavnog cilja, zastupnici u Europskom parlamentu također su glasali za jačanje pod-cilja, kako je navedeno u članku 7., koji poziva tvrtke da godišnje uštede energije odgovaraju iznosu od 1,5% godišnje prodaje potrošačima. Mjere su imale potporu političkih grupacija S&D-a, ALDE-a, Zelenih/ESS-a i drugih lijevih stranaka. Položaj Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta znatno je jači od Vijeća, koje je u lipnju dogovorilo povećanje cilja energetske učinkovitosti od 27% do 30%, ali nije pojasnilo treba li cilj biti obvezujući ili indikativan. Zaseban skup prijedloga koji bi zadržali cilj energetske učinkovitosti na 30%, kao i značajno smanjenje pod-cilja od 1,5% nije prošlo. Podržale su ga političke grupacije EPP i ECR. Izvješće još treba proći kroz plenarno glasovanje u siječnju kako bi utvrdio konačni stav Parlamenta.

"Potrebna je ambiciozna politika energetske učinkovitosti kako bi se smanjili računi europskim građanima i tvrtkama za energiju. Ona također može pomoći u borbi protiv energetske siromaštva i ključna je za naše zdravlje, dobrobit, kao i postizanje naših ciljeva klimatskih politika i obveza predviđenih Pariškim sporazumom. Drago nam je što smo pomogli u postizanju dogovora o ukupnom cilju od 40% za energetske učinkovitost do 2030. godine diljem EU-a, koji će biti potkrijepljen nacional-

nim obvezujućim ciljevima kako bi se osiguralo da se cilj u konačnici realizira. Također smo se borili za uklanjanje mogućih rupa u prijedlogu i osigurali da sektor transporta bude uključen u navedene ciljeve. Ambiciozni ciljevi moraju se podudarati s konkretnim mjerama, posebice u djelu pomaganja ljudima da izađu iz energetske siromaštva. Prijelaz na energetske učinkovitost mora pružiti stvarnu korist za najsiromašnije i najranjivije u našim zajednicama" - rekao je član ITRE-a zastupnik Škrlec.

ZELENI TRAŽE CILJEVE NA NACIONALNOJ RAZINI

Obvezujući nacionalni ciljevi su prijeko potrebni ukoliko EU želi biti važeći akter u obnovljivim izvorima energije

Odbor za istraživanje, industriju i energiju Europskog parlamenta (ITRE) glasovao je 28. studenog za povećanje cilja obnovljivih izvora energije na 35% za 2030. godinu. Odbor je usvojio svoje stajalište o prijedlozima Komisije za izmjenu Direktive o obnovljivoj energiji s 43 glasa u korist, 14 protiv i 7 suzdržanih. Klub zastupnika Zelenih/ESS-a glasovao je protiv izvješća dijelom zbog nedostatka postojanja obvezujućih ciljeva za države članice. Cilj od navedenih 35% bi bio obvezujuć samo za Europku uniju u cijelosti, no ne i na nacionalnim razinama. Trenutni cilj za navedeno razdoblje jest tek 27%.

Novi cilj bi omogućio državama članicama postizanje fleksibilnosti glede ostvarivanja svojih nacionalnih obaveza u smanjenom obliku do 10% ukoliko s istim, zbog iznimnih i opravdanih okolnosti, imaju poteškoća. Zastupnici Europskog parlamenta su također glasovali za ponovno uvođenje cilja od 12% udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta, što je prethodno bilo ukinuto Komisijinim prijedlogom. Zastupnik Zelenih/ESS-a Davor Škrlec kao član Odbora za istraživanje, industriju i energiju te Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane Europskog parlamenta, smatra kako bi Europska unija trebala težiti tome da postane svjetski lider u obnovljivim izvorima energije. "Da bi to i postala, odnosno da bismo postigli smanjenje troška električne energije te ubrzali energetska tranziciju, potrebna je i ambiciozna politika koja uključuje nacionalne obvezujuće ciljeve. Navedeni cilj od 35% treba biti

tek apsolutni minimum jer kao takav nije dostatan za postizanje obveza dogovorenih Pariškim sporazumom. S obzirom na fleksibilnost glede ispunjavanja nacionalnih obveza u ostvarenju istog cilja do čak 10% ispod dogovorene razine, veoma je teško govoriti o realnim mogućnostima postizanju zajedničkog cilja na EU razini. Jednako tako, uvođenje podcilja od 12% udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta predstavlja veliku brigu jer otvara prostor za prvu generaciju biogoriva koja nepovoljno utječu na našu klimu. Drugim riječima, vidljivo je da zbog navedenih nedostataka, Odbor za

istraživanje, industriju i energiju te Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane imaju drugačije pozicije glede istog pitanja. Od izuzetne je važnosti da prije konačnog glasovanja u Europskom parlamentu postignemo konzistentnost u ovom pogledu te tako zatvorimo prostor za uvođenje neodržive bioenergije." – rekao je Škrlec. Zastupnici u Europskom parlamentu glasovat će o navedenom izvješću na plenarnoj sjednici u siječnju, dok će pregovori s Vijećem EU-a i Komisijom započeti nedugo nakon toga, s ciljem što skorijeg zatvaranja ovog važnog dokumenta – Paketa za čistu energiju.

UN SUMMIT O KLIMATSKIM PROMJENAMA

Prioriteti i očekivanja s COP23 održanog u Bonnu

U Bonnu se od 6. do 17. studenog pod predsjedavanjem Fidžija održala 23. godišnja Konferencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP23) s ciljem postizanja prvog globalnog dogovora o načinima praćenja ostvarivanja temperaturnih ciljeva Pariškog spozazuma o klimi u 2018. godini te postizanja napretka u pitanjima operacionalizacije Pariškog sporazuma čije se dovršenje očekuje uoči COP24 koji će se održati sljedeće godine u Poljskoj.

Nekoliko država se priključilo inicijativi da se postupno ukinu tradicionalne termoelektrane na ugljen

Finska, Francuska i Italija formirale su međunarodni savez "Powering Past Coal Alliance" čiji je cilj postupno ukidanje tradicionalnih termoelektrana na ugljen. Velika većina udruga civilnog društva pozdravila je formiranje ovog saveza kojem se pridružilo 20 država, a

do COP24 očekuje se da ta brojka naraste na 50. Zelene udruge (WWF, Greenpeace, Friends of the Earth) pokrenule su uoči početka pregovora za COP23 kampanju "Europa bez ugljena" kako bi potaknuli donositelje odluka na postupno ukidanje termoelektrana na ugljen u svrhu ostvarivanja klimatskih ciljeva. Iako se očekuje da će osnivanje saveza pomoći ubrzanju procesa postupnog ukidanja tradicionalnih termo-

elektrana na ugljen diljem svijeta, treba istaknuti da će korištenje i izgradnja tzv. "čistih termoelektrana na ugljen" opremljenih tehnologijom za izdvajanje i pohranjivanje ugljikovog dioksida i dalje biti dozvoljeni.

.Ishodi s COP23

Na konferenciji je dogovoren nacrt postupka procjene kolektivnog napretka potpisnica Pariškog sporazuma o klimi u is-

punjavanju dogovorenih temperaturnih ciljeva od 1.5° C i 2° C. Postupak poznat pod nazivom "Talanoa dijalog" koristit će se tijekom cijele 2018. godine, a rezultati će biti prezentirani na političkoj razini na sljedećem COP-u koji će se održati u Poljskoj u prosincu 2018. godine. Putem rasprava nastoji se stvoriti zamah i identificirati opcije za povećanje obveza u ublažavanju učinaka klimatskih promjena do 2020. godine.

iako će tijekom sljedeće godine biti potrebni značajni naponi u usuglašavanju stavova po pitanju transparentnosti, komparativnog mjerenja i potvrde nacionalnih doprinosa utvrđenih Pariškim sporazumom, postignut je napredak u utvrđivanju pravila za transparentnost klimatskih akcija pod nazivom "Pariški pravilnik".

Države u razvoju i države ranjive na utjecaje klimatskih promjena pozvale su bogate zemlje da čine više na unutarnjem i međunarodnom planu kako bi se do 2020. povećala financijska izdvajanja i naponi za ublažavanje učinaka klimatskih promjena te da kroz sljedeće dvije godine podnose izvještaje o napretku.

Od COP15 u Copenhagenu kineska pozicija po pitanju klimatskih politika napredovala je do nevjerojatnih razmjera. Kineski predsjednik Xi naglasio je na kongresu Komunističke partije Kine u Pekingu kako je Kina "preuzela vodeću ulogu u promicanju međunarodne suradnje za odgovor na klimatske promjene."

Vodeća uloga i direktno upletanje u unutarnja pitanja koje proizlazi iz obveza sadržanih u Pariškom sporazumu su u mnogim pogledima izvan granica tradicionalne kineske vanjske politike, ali izlaskom SAD-a iz međunarodnih pregovora o klimi, Kina i EU moraju pronaći snagu kako bi se nastavio napredak na svjetskoj razini.

Kako se Kina i dalje službeno protivi uplitanju međunarodne zajednice u unutarnja pitanja, snažno potvrđivanje namjere da se ispune sve klimatske obveze tijekom američkih predsjedničkih izbora znači kako će za ostvarivanje ambicija biti potreban izrazit angažman na unutarnjem planu – što će nastaviti predstavljati izazov u pregovorima o Pariškom pravilniku.

Europska unija mora postati predvodnica u 2018. godini

Yannick Jadot, voditelj izaslantva Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a na COP23, komentirao je ishod klimatskih pregovora u Bonnu: "Unatoč činjenici da je 2017. jedna od najtoplijih godina otkako postoje praćenja, postoji jako malo naznaka potrebnog hitnog djelovanja za vrijeme ovogodišnjeg kruga pregovora o klimi. Katastrofalne klimatske manifestacije koje su nas pogodile ove godine moraju biti poziv za buđenje svima da naprave planove i obveze koje će biti kompatibilne s ciljem zadržavanja 1,5 °C na koji je svijet pristao u Parizu na Summitu COP21.

"Jedna pozitivna stvar koja je proizašla na COP23 je najava osnivanja Powering Past Coal

Alliance, skupine država koje su se obvezale da će ubrzano ukinuti tranzicijske elektrane na ugljen. Cijela Europska unija mora se priključiti ovoj izvršnoj inicijativi. Bilo je također ohrabrujuće vidjeti koalicije američkih gradova, država i poslovnih subjekata koji su pokazali svoju predanost Pariškom sporazumu, no bez podrške Washingtona koji je sada odsutan iz pregovaračkog stola, na sljedećem COP-u kojemu će domaćin biti Poljska, nikada nije postojala hitnija potreba da se Europa usmjeri i preuzme vodstvo u borbi protiv klimatskih promjena."

Bas Eickhout, glasnogovornik za okoliš i javno zdravlje Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a, dodao je: "Ako Europska unija zaista namjerava potvrditi ulogu globalnog lidera po pitanju klimatskih promjena, nužno je povećati ambicije za 2018. EU mora doći na COP24 u Katowice u Poljskoj s rezultatima koji pokazuju napredak u približavanju razinama potrebnim za provedbu Pariškog sporazuma. Zemlje poput Švedske i Nizozemske već guraju naprijed, ali cijela Unija mora pratiti njihov korak. Bit će potrebno i zakrpati rupu u Zelenom klimatskom fondu od dvije milijarde američkih dolara nastalu izlaskom SAD-a. Najvažnije je da EU u 2018. donese klimatske zakone, posebno po pitanju energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, emisija ugljičnog dioksida i automobilske industrije. Potrebno je iskoristiti priliku te donijeti snažne i kredibilne zakone kako bi se zatvorila rupa koju je otvorio Trump."

ELEKTRIČNI AUTOMOBILI

Komisija poduzima mjere za jačanje globalnog vodstva EU-a u području čistih vozila

Komisija predlaže nove ciljeve za emisije CO₂ iz novih osobnih vozila i kombija u EU-u kako bi se ubrzao prijelaz na vozila s niskom odnosno nultom razinom emisija.

Komisija je poduzela odlučujući korak za ispunjavanje obveza EU-a iz Pariškog sporazuma koje se odnose na smanjenje domaćih emisija CO₂ za najmanje 40% do 2030. godine. Istovremeno s međunarodnom konferencijom o klimi koja se održava u Bonnu Komisija pokazuje kako EU vodi vlastitim primjerom. Predsjednik Komisije Jean-Claude Juncker u svom govoru o stanju Unije u rujnu navodi: "Želim da Europa bude predvodnik borbe protiv klimatskih promjena. Prošle smo godine ratifikacijom Pariškog sporazuma ovdje, u ovom Parlamentu, utvrdili globalna pravila igre. Uslijed gubitka ambicije Sjedinjenih Američkih Država Europa se mora pobrinuti da naš planet opet posta-

ne sjajno mjesto za život. On je baština cijelog čovječanstva." Sa stupanjem na snagu Pariškog sporazuma međunarodna zajednica obvezala se na razvoj prema modernom gospodarstvu s niskim emisijama ugljika, a automobilska industrija prolazi kroz korjenite promjene. EU mora iskoristiti tu priliku i postati globalni predvodnik, imajući u vidu da i druge zemlje, primjerice Sjedinjene Države i Kina, vrlo brzo napreduju u tom području. Jedan je primjer pad prodaje novih osobnih vozila u EU-u u odnosu na globalnu prodaju s udjela od 34% prije financijske krize (2008./2009.) na 20% danas. Kako bismo zadržali udio na tržištu i ubrzali prelazak na vozila s niskom i nultom razinom emisija, Komisija danas predlaže

nove ciljeve za emisije CO₂ iz novih osobnih vozila i kombija, koji će se primjenjivati od 2025. odnosno 2030. godine. Paketom se jasno usmjerava prema ostvarivanju obveza EU-a preuzetih u skladu s Pariškim sporazumom i stimulira inovacije u nove tehnologije i poslovne modele te učinkovitiju upotrebu svih oblika prijevoza robe. Ovi će prijedlozi biti potpomognuti ciljanim financijskim instrumentima kako bi se osiguralo brzo uvođenje takvih vozila. Ciljevi smanjenja emisija CO₂ koje Komisija predlaže proizlaze iz temeljite analize i kontakata sa širokim krugom dionika, od nevladinih organizacija do industrije. Prosječne emisije CO₂ za nove automobile i kombije morat će 2030. biti 30% niže nego

2021. godine.

Zeleni/ESS: Europska komisija propustila pokazati veće ambicije u pogledu klimatskih promjena

Umjesto obvezne kvote za električna vozila, Komisija predlaže sustav poticaja koji proizvođačima omogućuje prodavati vozila s većom emisijom CO₂ ako prodaju više od 15% električnih vozila do 2025. godine i više od 30% do 2030. godine. Klub zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu smatra kako predloženi ciljevi nisu dovoljno uvjerljivi. "Trebamo vidjeti mnogo veću ambiciju ako želimo zaštititi naš okoliš i osigurati dugoročnu budućnost europske automobilske industrije. Ambiciozni sporazum sada bi gurao europsku automobilsku industriju u 21. stoljeće i doveo nas do pola puta udjela transportnog sektora u postizanju klimatskih ciljeva iz Pariškog sporazuma o klimi. Nedostatne mjere koje je predložila Komisija ostavit će zemlje članice suočene s nižim stupnjem izazova te je propuštena velika prilika za ostvarenjem značajnih socijalnih koristi i cjenovne učinkovitosti. Ciljevi Europske komisije za smanjenje emisije CO₂ jednostavno nisu vjerodostojni. Samo kako bismo zadovoljili naše zakone o klimatskim promjenama, oni bi trebali biti barem udvostručeni. Pokazati toliko malo ambicije za klimatske promjene u trenutku kada su u tijeku pregovori na konferenciji COP23 u Bonnu ozbiljno potkopava vjerodostojnost Europske unije. Prijedlozi vezani za vozila s nultom emisijom vrlo su slabi i riskiraju postati praznina za potkopavanje ciljeva smanjenja emisije CO₂. Komisija će morati učiniti puno više ukoliko želi

potaknuti inovacije i hitno isporučiti potrebu za prebacivanjem na električna vozila. Mnogi lobisti njemačke automobilske industrije bit će sretni s ovim prijedlogom Komisije. Moraju shvatiti kako će njihova nedjelotvornost i politička slabost, koja ih i dalje zabavlja, dugoročno prouzročiti veću štetu." – rekao je zastupnik Zelenih/ESS-a Bas Eickhout.

Ovaj je paket dio šireg političkog konteksta usmjerenog na jačanje europske industrije i njezine konkurentnosti. Kako je najavljeno u Obnovljenoj strategiji industrijske politike EU-a, koja je predstavljena u rujnu 2017., cilj je Komisije pomoći našoj industriji da zadrži vodstvo odnosno postane svjetski predvodnik u inovacijama, digitalizaciji i dekarbonizaciji. Ovaj paket je drugi paket za mobilnost koji Komisija ove godine predstavlja. Paket „Europa u pokretu“ predstavljen je u svibnju 2017. Uključivao je širok raspon inicijativa s ciljem postizanja veće sigurnosti prometa, poticanja "pametne" naplate za korištenje cesta, smanjivanja emisija CO₂, zagađenja zraka i zakrčenja prometa, sma-

njivanja birokratskog opterećenja za poduzeća, suzbijanja nezakonitog zapošljavanja te osiguravanja primjerenih uvjeta za radnike, uključujući odgovarajuće trajanje odmora.

S potpisivanjem Pariškog sporazuma čovječanstvo se obvezalo na razvoj prema gospodarstvu s niskim emisijama ugljika. Niz zemalja sada uvodi politike za olakšavanje tranzicije prema čistijem gospodarstvu. Komisija je u ožujku 2016. iznijela Komunikaciju o provedbi preuzetih obveza iz Pariškog sporazuma, a u lipnju 2016. Europsku strategiju za mobilnost s niskom razinom emisija.

U strategiji za mobilnost s niskom razinom emisija iznesene su konkretne mjere koje treba poduzeti kako bi Europa ostala konkurentna i mogla zadovoljiti stalni porast potreba za mobilnošću ljudi i robe. Strategija za mobilnost s niskom razinom emisija pridonosi ciljevima energetske unije; u njoj se iznose načela prema kojima se države članice trebaju pripremiti za budućnost, vodeći računa o pravednosti.

Što je (bez)opasna OXO biorazgradiva plastika?

Oxo biorazgradiva plastika (OXO) predstavlja vrstu plastike kojoj su dodane određene kemikalije te soli metala kako bi ubrzale oksidaciju, odnosno inicirali proces prirodne degradacije te razgrađivanja plastike do mikrofragmenata plastike i metala koji nisu vidljivi kao zagađivači, ali ostaju u okolišu.

Oxo biorazgradiva plastika je posljednje godine smatrana kao alternativa "običajnoj" plastici te kao rješenje onečišćenju plastikom kada je riječ o pakiranju i vrećicama u trgovini. Kao argument se najčešće koristi tvrdnja da OXO jednom kad završi u okolišu prolazi proces biorazgradnje te se pretvara u bezopasne fragmente u periodu koji varira od nekoliko mjeseci do nekoliko godina.

Međutim, oxo plastika čini upravo suprotno – raspadanjem

na mikrofragmente, odnosno mikroplastiku, pospješuje zagađenje okoliša mikroplastikom, te predstavlja veliku opasnost za okoliš, poglavito more. Štoviše, za ovakvu vrstu razgradnje potrebna je povišena i konstantna temperatura, dok se u prirodi ne može osigurati konstantna i dugotrajna povišena temperatura koja je preduvjet razgradnje.

Oxo biorazgradiva plastika nije rješenje za morsko onečišćenje!

Dugo se ova vrsta plastike sma-

trala dobrim rješenjem za smanjivanje plastičnog otpada u našim morima i oceanima, te je ova tvrdnja imala najveću marketinšku ulogu. Istina je da OXO intenzivira onečišćenje u moru jer, prije svega, moramo biti svjesni kako je fragmentacija sasvim drugačiji proces od biorazgradnje. Nadalje, studije pokazuju kako sam proces biorazgradnje varira te ovisi o uvjetima u prirodi te je za sam proces potrebno puno više vremena nego što je predviđeno. U tom vremenu se navedeni materijali "pretvore" u mikrop-

lastiku, te kao takvi predstavlja ju opasnost morskom ekosistemu, hranidbenom lancu te ljudskom zdravlju. Iz tog razloga je Ellen MacArthur Fondacija pokrenula inicijativu nove plastične ekonomije kojom poziva na zabranu oxo biorazgradive ambalaže. Svojevrсна peticija ima za sada preko 150 potpisnika, a među njima su i deset zastupnika Europskog parlamenta, Greenpeace, World Wildlife Fund (WWF) te brojne druge organizacije, institucije, laboratoriji i razni stručnjaci po navedenom pitanju.

Kao rezultat značajnog broja potvrđenih sumnji o prihvatljivosti navedenih materijala za okoliš, sve veći broj država i kompanija je započelo akciju ograničavanja njihove upotrebe, poglavito u Europi. Tako je, na primjer, britanski veliki lanac Tesco izbacio OXO iz upotrebe za vrećice i druga ambalažna

pakiranja, dok je Francuska već 2015.godine zabranila sveukupnu upotrebu oxo biorazgradive plastike.

OXO je također protivnik dvama osnovnim principima kružne ekonomije koji se tiču prvenstveno promoviranja materijala koji nisu štetni za okoliš, a zatim i zadržavanje proizvoda i materijala u njihovoj punoj vrijednosti kako bi ponovna upotreba i recikliranje bili mogući. Naime, najveća laž kojom proizvođači kupuju "zeleno osviještene" korisnike ovih vrećica je upravo ta da se OXO može reciklirati.

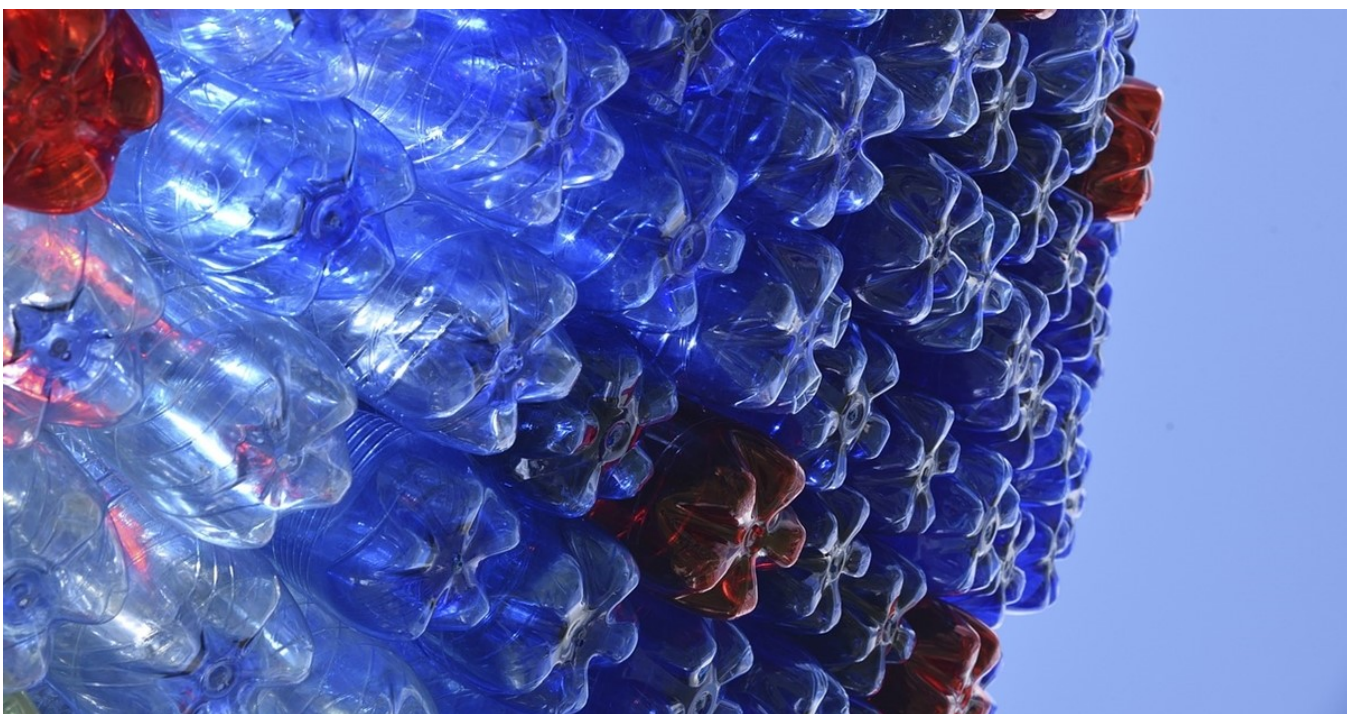
Plastika s oxo aditivima se ne može reciklirati. Prije svega jer se raspadanjem materijala gubi mogućnost recikliranja. Nadalje, brojni proizvođači prešućuju kako se ovi materijali mogu reciklirati samo u proizvodnim pogonima za proizvodnju predmeta od oxo plastike, gdje se

oxo plastika pomiješa s ostalim plastičnim proizvodima.

Riječima Georgea Monbiota u njegovom članku u The Guardianu zaključujemo:

"Mnogi od nas svakodnevno biraju upotrijebiti ovu ili onu vrećicu. Britanci godišnje potroše oko 8 milijardi plastičnih vrećica. Upravo iz tog razloga, jedan od izbora je pokazati brinu li se o okolišu ili ne. I treba biti svima jasno. Ponovno korištenje je najbolje rješenje za okoliš. Recikliranje je drugo najbolje rješenje. Bacati vrećice okolo u nadi da će ta 'magična formula' garantirati njihov brzi nestanak, jednostavno je ljenost, a ne briga o okolišu. I onaj koji nas pokušava uvjeriti u to s druge strane kriv je za lažno prikazivanje da su to ekološki bolja rješenja. Danas je taj pojam poznat kao greenwashing."

Tekst: **Matea Klarić**

ONEČIŠĆENJE JADRANSKOG MORA

Morski otpad - trenutno stanje u Hrvatskoj

Morski otpad je višeslojni problem s ekološkim, ekonomskim, sigurnosnim, zdravstvenim i kulturološkim posljedicama. Morski otpad ne poznaje granice i predstavlja postojan i prevladavajući problem koji se širi preko granica izvora podrijetla. Koordinirana i višesektorska suradnja ključ je za borbu protiv morskog otpada. U međunarodnom okruženju upravo se uloga nevladinog sektora pokazala ključnom za uklanjanje morskog otpada i prikupljanje podataka o istom.

Slika 1. Morski otpad na plaži Zaglav na otoku Visu

U Hrvatskoj postoji duga tradicija tzv. „eko akcija“ kojima je uklanjan otpad s morskog dna i s obale i čega su nositelji upravo bile organizacije civilnog sektora – udruge, klubovi i društva. Međutim prikupljanje podataka o morskome otpadu, njegovoj količini, sastavu i raspodijeljenosti u različitim komponentama mora (površina, dno, obala, organizmi) sasvim je nova aktivnost općenito u Hrvatskoj, a u kojoj

sudjeluje i civilni sektor. Od listopada 2014. do studenog 2015. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, u sklopu IPA Adriatic CBC programu 2007 – 2013 pod nazivom "Sustav gospodarenja morskim otpadom u Jadranskoj regiji" – (engl. „Derelict Fishing Gear Management System in the Adriatic Region; skraćena: DeFishGear, www.defishgear.net), provela je pilot istraživanja koli-

čine i sastava morskog otpada na ukupno 8 lokacija u obalnoj, površinskoj i bentoskoj komponenti mora. U suradnji s Institutom za oceanografiju u Splitu Udruga Sunce je za obalne lokacije izabrala 4 plaže: Zaglav (otok Vis), Punta (Omiš), Saplnara (Mljet) i Komin (ušće Nerevte) (Slika 2.). Na svim obalnim lokacijama praćenje stanja provedeno je sezonski po 4 puta, a najviše pogođena pokazala se

plaža Zaglav na otoku Visu gdje je tijekom 4 praćenja stanja na transektu veličine 100 m X 10 m pronađeno ukupno 42217 komada morskog otpada od čega 97.17% predstavljaju umjetni polimerni materijali (plastika). Praćenje stanja morskog otpada na morskome dnu provedeno je poteznim mrežama kočama na dvije lokacije, akvatorij sjeverno od otoka Hvara i akvatorij pred gradom Dubrovnikom. Svaka lokacija obrađena je s 3 transekta (trajanje 3 minuta brzinom od 2.5 čvorova) u dva navrata (zima 2014./15. i proljeće 2015.) (Slika 2.). Praćenje stanja morskog otpada na morskoj površini provedeno je na dvije lokacije, akvatorij pred gradom Splitom te akvatorij južnog dijela otoka Šolte. Svaka lokacija obrađena je s 5 transekata (trajanje 1 sat, brzina 3 čvora) u dva navrata (zima 2014./15. i proljeće 2015.) (Slika 2.). Sva istraživanja provedena su u skladu s metodologijom koja je razvijena u sklopu projekta, a kako bi rezultati bili usporedivi. Ista metodologija se koristila u svim zemljama koje su sudjelovale na projektu: Italija, Slovenija, BiH, Crna Gora, Albanija i Grčka. Glavnina morskog otpada potječe sa kopna (gotovo 80%), a tek manji dio nastaje na samom moru. Kopneni izvori otpada su nekontrolirana ili loše izvedena odlagališta otpada naselja i gradova, posebno na obali, odvodi i kanalizacije, donosi rijekama, ispiranje s kišama odnosno ispuhivanje s obala za vrijeme oluja i nevremena, e turističke aktivnosti. Morski izvori predstavljaju otpad koji

Morski otpad je svaki postojani, proizvedeni ili prerađeni čvrsti materijal koji nije prirodnoga podrijetla nego ga je proizveo i koristio, te odbacio čovjek izravno u more ili je tamo dospio s kopna putem rijeka, odvodnje, kanalizacije ili vjetrovom.

Morski otpad pojavljuje se kao plutajući na površini mora, ispod površine mora (u stupcu mora), na morskome dnu ili naplavljen na obali. Procjenjuje se da se 70% morskog otpada nalazi na morskome dnu (odnosno da potone).

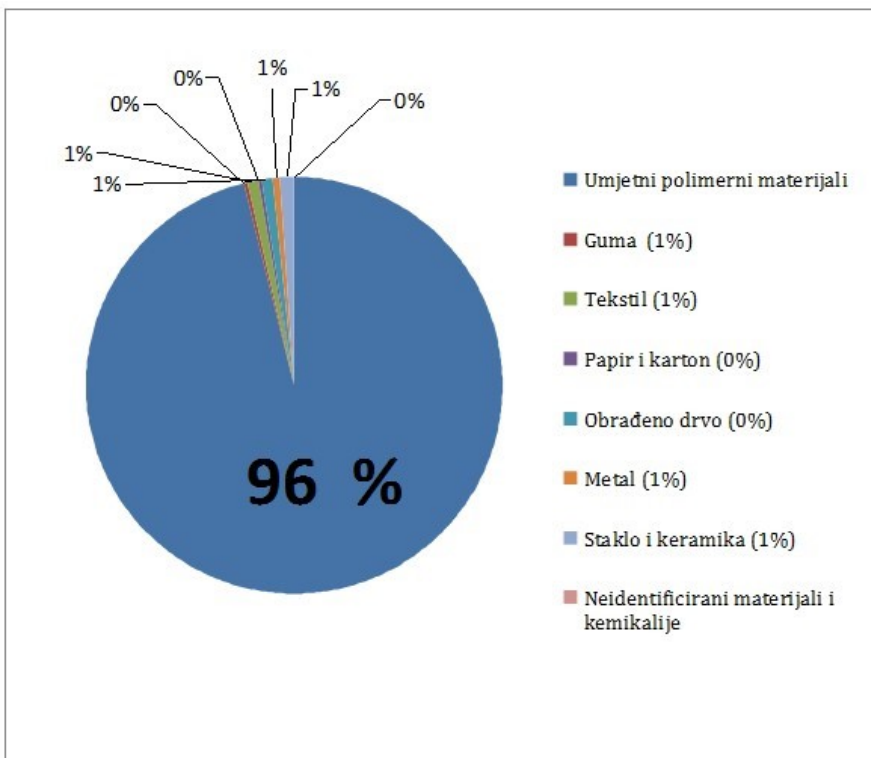
dospijeva s brodova svih vrsta i namjena, kao posljedica aktivnosti u ribarstvu i marikulturi, te naftne i plinske platforme. Glavne kategorije otpada su razne vrste plastike, metala, stakla, gume i papira. Svi ti materijali u svojoj završnici čine štetu na više razina: od vizualne do ugrožavanja živog svijeta u okolišu. Osim toga, otpad u moru predstavlja rizik za ljudsko zdravlje, stvara smetnju aktivnostima na moru, te umanjuje kvalitete korištenja morske vode (ribarstvo ili bilo koje drugo korištenje mora). Nedostatak odgovarajućih znanstvenih spoznaja o količinama i porijeklu morskog otpada u Jadranskom moru činjenica je koja je prepoznata i od Europske komisije, te tajništva Barcelonske konvencije, ukazujući na potrebu pokretanja usklađene regionalne akcije za procjenu koja bi poslužila kao osnova za učinkovito upravljanje programima na problematici morskog

Slika 2. Lokacije monitoringa morskog otpada u okviru DeFishGear projekta.

Slika 3. Najčešće pronađena vrsta morskog otpada na plažama - komadić plastike

Slika 4. Sastav morskog otpada na svim lokacijama ukupno

otpada. U okviru svojih aktivnosti koje su usmjerene ka identifikaciji problema i smanjivanju morskog otpada u Jadranskom moru, projekt DeFishGear imao je namjeru pružiti njegovu prvu procjenu kao i uspostaviti regionalnu mrežu stručnjaka koja će i dalje međusobno surađivati u cilju podupiranja i osiguranja zajedničkog održivog upravljanja morskim otpadom na Jadr-

nu.

REZULTATI PRAĆENJA STANJA MORSKOG OTPADA NA PLAŽAMA

Ukupan zabilježen broj predmeta po lokacijama ukazuje na to da je morskim otpadom daleko najviše pogođena plaža Zaglav na otoku Visu sa 42,217 predmeta (Slika 5.) odnosno prosječno 10,6 predmeta po

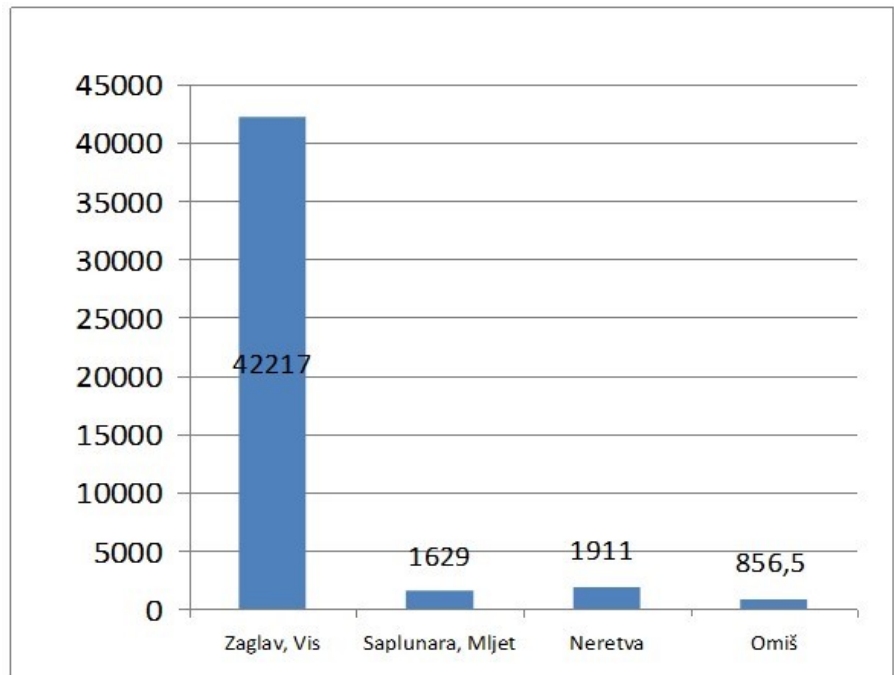
m², dok su za ostale lokacije te vrijednosti manje za više od 20 puta (Saplunara 0,4 po m², Neretva 0,5 po m², a omiš svega 0,2 predmeta po m²). To možemo objasniti činjenicom da se radi o lokaciji na pučinskom otoku koji je direktno izložen dominantnim morskim strujama u Jadranu (strujanje u smjeru od jugoistoka prema sjeverozapadu) koje nanose plutajući morski otpad. Sama lokacija je isto tako izložena jugu za kojeg je i zamijećeno veće nanošenje otpada na plažu.

Treba napomenuti da se za lokacije Neretva i Omiš uzima srednja vrijednost prikupljena na 2 transektu kako bi podaci bili usporedivi sa lokacijama Zaglav i Saplunara gdje je rađen (zbog morfologije plaže) samo jedan transekt. Udio pojedinih materijala u ukupnom broju predmeta ukazuje da su na svim lokacijama apsolutno dominantni umjetni polimeri (Slika 6., 7. i 8.). Ovaj podatak ne iznenađuje s obzirom da se prikupljaju svi predmeti veći od 2 cm, a od svih kategorija plastika i stiropor su najpodložniji fragmentaciji (npr. jedna ribarska kutija od stiropora može u konačnici biti prikupljena kao više desetaka komada stiropora i kao takva utjecati na statističku obradu).

REZULTATI PRAĆENJA STANJA MORSKOG OTPADA NA MORSKOM DNU

Odabrani transekti za monitoring obrađeni su ribarskom kočom (Slika 9.) koja je vučena 30 minuta na 50 do 100 metara dubine (s tim da dubina može odstupati do 5% od početne dubine) brzinom 2 do 3 čvora. Širina usta kočice iznosila je devet metara. Obradene su dvije lokacije, Hvar

(sjeveroistočna strana Hvara, pred mjestom Vira) te Dubrovnik (zapadno od otoka Lopud), a kako je i prikazano na Slici 2. Na svakoj lokaciji napravljeno je 2 monitoringa (prvi u siječnju 2015., drugi u ožujku 2015.) sa po tri potega/transekta. Prilikom trajanja potega uzimana je GPS lokacija svakih 5 minuta, a da bi u 2. monitoringu mogli što preciznije ponoviti transekt. Ukupno je na obje lokacije zajedno prikupljeno 152 predmeta, od toga 59 na lokaciji Hvar te 93 na lokaciji Dubrovnik, a ukupna težina prikupljenog otpada iznosila je svega 5,46 kg. Od ukupnog broja predmeta 88% spa-

Slika 5. Prikaz ukupnog broja predmeta pronađenih na sve 4 plaže

Slika 6. i 7. Najčešća kategorija morskog otpada pronađenog na plažama - PLASTIKA

da u kategoriju umjetnih polimernih materijala, na drugom mjestu su tkanine/tekstil sa 5%, metal i guma imaju po 3% udjela dok ostali materijali nisu nađeni (Slika 10. i 11.). Nužno je istaknuti da su potezi/transekti rađeni na području u kojem se uobičajeno provodi kočarski ribolov. To konkretno znači da nema akumulacije otpada jer se on konstantno podiže s dna, a prema usmenom priopćenju praksa većine ribara je da izvađeni otpad voze na kopno.

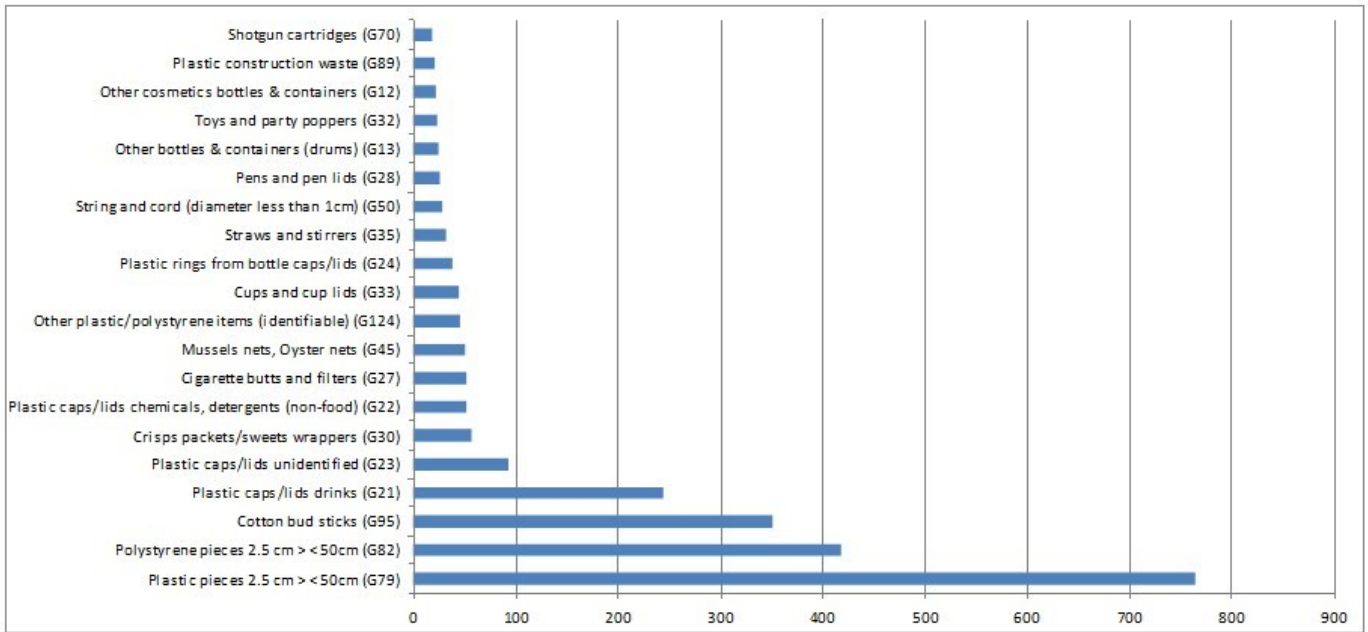
REZULTATI PRAĆENJA STANJA OTPADA NA MORSKOJ POVRŠINI

Za praćenje stanja otpada na morskoj površini (Slika 12.) obrađene su dvije lokacije, Split i Šolta (Slika 1.), a za svaku su napravljena 2 monitoringa (studeni 2014. i travanj 2015.), 5 transekata po monitoringu (ukupno 10 transekata po lokaciji odnosno 20 ukupno za obje lokacije). Transekti su rađeni motornim brodom (marke Bavaria 46) maksimalnom brzinom od 3 čvora, a promatrana je širina od 10 metara unutar koje smo bilježili plutajući otpad (na način da je promatrač stajao na pramcu brodice i promatrao širinu od 10 m s odabrane strane

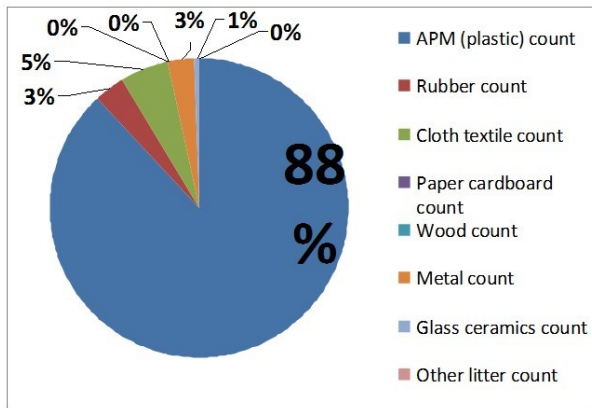
plovila). Plutajući otpad nije prikupljan već samo bilježen. Ukupno je na obje lokacije zajedno zabilježeno 263 predmeta, od toga 39 na lokaciji Split te 224 na lokaciji Šolta. Od ukupnog broja predmeta 93% spada u kategoriju umjetnih polimernih materijala, na drugom mjestu je papir/karton sa 5%, te slijede metal i drvo sa po 3% udjela dok ostali materijali nisu uočeni (Slika 13.). Ono što na kraju zaključujemo nakon provedenih istraživanja jest činjenica da je na svim lokacijama preko 90% otpada plastika i da upravo ova vrsta materijala predstavlja naj-

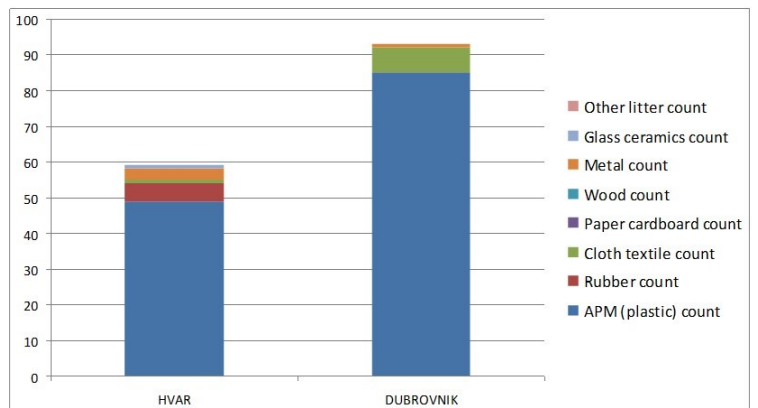
Slika 9. Sakupljanje otpada s morskog dna

Slika 8. Grafički prikaz TOP 10 najčešće pronađenih predmeta na sve 4 istražene plaže

Slika 10. Sastav otpada na morskom dnu

Slika 11. Udio pojedine kategorije otpada po lokaciji

veći problem jer pluta, leti i na mnoge druge načine dolazi sa kopna u more. U moru se pod utjecajem UV zraka, valova i vjetera raspada na manje komadiće i polako ulazi u hranidbeni lanac zajedno sa svim štetnim tvarima

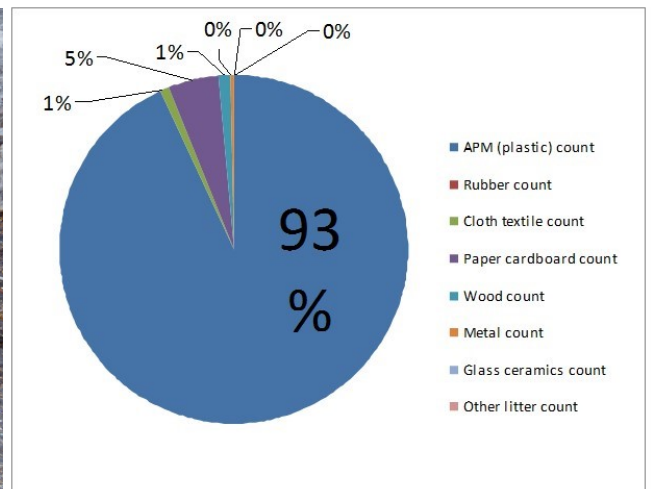
koje u sebi nosi. Na kraju se opet vraća na kopno jer dolazi do naših vlastitih tanjura. Što možemo napraviti po ovom pitanju? Za početak krenuti od sebe i izbjegavati jednokratnu plastičnu ambalažu kada god može-

mo. Ovo je najmanje što možemo napraviti, ali i najvažnije.

Tekst: **Marija Nazlić**,
Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce

Slika 12. Plutajući morski otpad

Slika 13. Sastav otpada na morskoj površini

VIJESTI IZ EUROPSKOG PARLAMENTA

PRANJE NOVCA

Europsko vijeće mora prestati odugovlačiti oko pitanja transparentnosti.

Osmi krug pregovaračkih trilateralnih pregovora o reviziji Direktive o borbi protiv pranja novca završio je naglo 14. studenog nakon što je estonsko Predsjedništvo potvrdilo da nije imalo mandat za pregovore, niti najnoviji tekst za osnovu za raspravu. Europski zastupnici su stvorili javni registar stvarnog vlasništva za obje kompanije te vjeruju u "crvenu liniju" u pregovorima. Države članice koje odbijaju napredak po pitanju povjerenja moraju prestati odugovlačiti po ovom veoma važnom pitanju.

Kao što je vidljivo po posljednjem poreznom skandalu "Paradise Papers", potrebno je hitno donijeti zakonodavstvo kako bi se povećala transparentnost.

POLJSKA: PARLAMENT GLASOVAO O KRŠENJU EU VRIJEDNOSTI

Rasprava i glasovanje: Srijeda, 15. studenog

Europski parlament je glasovao 15. studenog o kršenju EU vrijednosti u Poljskoj. Grupacija Zelenih/ESS-a je istaknula ozbiljnu zabrinutost glede neovisnosti pravosuđa i javnih medija, slobode nevladinih organizacija i civilnog društva, te za prava žena i zaštitu okoliša.

Zeleni/ESS
u Europskom parlamentu

U svjetlu neprestanih propusta poljske vlade u poštivanju osnovnih vrijednosti EU-a, tekst poziva Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove na izradu izvješća o povredi temeljnih načela i vrijednosti od strane poljske vlade.

Grupacija Zelenih/ESS-a poziva Europski parlament na poduzimanje prvih koraka prema postupku protiv Poljske prema Članku 7. Poziv je naveden u obliku rezolucije koju su potpisale grupacije

PHOTO BY EVA DANG ON UNSPLASH

Zelenih/ESS-a, EPP, S&D, ALDE i GUE/NGL te podržala većina zastupnika. Zeleni su također, zajedno s GUE/NGL i S&D, uspješno podnijeli brojne amandmane po pitanju prava žena, uključujući i kritike po pitanju ograničavanja pristupa pilulama za kontracepciju i pobačaja.

ZIMSKI PLAN ZA TRAŽITELJE AZILA: POZIV NA DONOŠENJE AKCIJSKOG PLANA

Rasprava: Srijeda, 15. studenog

S dolaskom zime, Europski parlament je raspravljao 15. studenog o tome kako zaštititi tražitelje azila na mjestima poput grčkih otoka od zimskog doba. Potrebno je hitno reagirati kako bi se spriječila opasnost za gubitak života u prepunom hotspotovima na grčkim otocima. Trenutno približno 6 500 ljudi živi u Moira kampu koji ima kapacitet za tek 2 000 ljudi. Mnogi od njih žive u ljetnim šatorima te spavaju na podu na madracima ili pokrivačima, što uključuje i one slabijeg zdravlja među njima, trudnice, djecu te migrante koji su na svom putu prošli kroz razna mučenja i druge traume. Grupacija Zelenih/ESS-a poziva na hitno donošenje akcijskog plana te njegovo iznošenje grčkim vlastima, uz potporu Europske komisije. Svrha plana je osigurati tražiteljima azila po grčkim otocima adekvatan smještaj na kopnu, ali i zdravstvenu te mentalnu skrb. Zeleni također zahtijevaju da države članice pojačaju napore za relokaciju onih migranata koji ispunjavaju uvjete te da

prioritiziraju i osiguraju spajanje članova obitelji među migrantima.

COP 23: PRETVARANJE DIPLOMACIJE U AKCIJU

Do 17. studenog, Bonn

S američkim predsjednikom Trumpom koji je odlučio povući Sjedinjene Američke Države iz Pariškog sporazuma, stvorila se hitna i ozbiljna potreba za međunarodnim vodstvom. Nije dovoljno da ove godine čelnici država jednostavno potvrde svoju predanost ograničavanju globalnog zatopljenja na sig-

urnije razine. Potrebno je ostvariti značajan napredak po pitanju pravila i procesa u cilju provedbe odluke iz Pariza iz 2015. godine.

To osobito vrijedi i za Europu koja, kako je istaknuo francuski predsjednik Macron na UN-FCCC/COP 23, ukoliko želi potvrditi vodstvo u ovim pregovorima, mora čim prije napustiti ovisnost o fosilnim gorivima te pristati na ambicioznije ciljeve za smanjivanje emisija u ključnim sektorima.

Pripremila: **Matea Klarić**

THE ARCTIC COMMITMENT

